

A
CSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG
 ENGEDELMÉVEL.

Nro 9.

Költ Bétsben, Kissalfzony Havának (Augústusnak)
 1-ső napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környülállások.

Mántuá-ról annyira bizonyos, hogy
 ámbár *Bonaparte*, egy Mántuái Fit is
 nevezett a' Cisalpinia-Rnspublikának Di-
 rectorává; *Moscáti* Polgár' személyében:
 azon Közönséges-Társaság-osztályok kö-
 zött mindazáltal; melyek Júl. 9-dikenn
 tartották Mediolánumban az Özfeszítvet-
 kezés' Indepét; nints semmi emlékezet

Mántuáról. Az említett Innep, tsendesen ment véghez: mert már előre 6 ezer Frantzia; és négy ezer részfzerént Lombárdus, részfzerént Lengyel Katonákat küldött vólt oda Bonaparte.

Tegnap egy Fr. Kurír érkezett Bétsbe a' Nápolyi Követhez Márki *Galló*hoz.

Bonapartéhez, a' Directórium Elölölője *Carnot*, következő értelmű Írást útasított Júl. 13-dikánn: „A' Végrehajtó Kórmányszék, tartozott kötelességének esmérte Polgár Generális! hogy közönségesen ki nyilatkoztassa azon nyomos szolgálatokkal való meg-elégedését, melyeket, Olasz-Országba lett bé-menetelétől fogva tett Kegyelmed. a' Respublikának. Minek-okáért jelenti, hogy tökéletesen helybe hagygya mind azt, valamit tselekedett ott Kegyelmed, mind politikus, mind katonai tárgyokban: nevezetesen, *Velentzére* és *Genuara* nézve.

A' Trevíri és Kolóniai Választó-Hertzegeknek meg-engedték a' Fr. ák, hogy a' magok Koblenti és Bonni Rezidentziáikat helyre állíthassák. Már Júl. 17-dike tájján, szállították azokból a' Fr. ák derekassan a' Betegjeiket 's a' Cancelláriáikat. A' Kolóniai Vál. Hertzeg meg-parantsolta, hogy 1-ső Octóberig készen legyen Bonnban a' lakó-palotája.

A' Párisi Directoriális Újság, egész bizodalmat nyújtott Júl. 18-dikánn, az eránt, hogy a' Békességről *Lille* Városában 'Júl. 8-dikánn kezdődött tanátskozasoknál fogva, egy tartós és betsületes Békességet lehet reményleni a' Fr. Republikának, és hogy az Ánglus Plenipotentiariusok, Portugallia' ügyét is forgatják; valamint a' Frantzia Plenipotentiariusok, Spanyol-Országét és Hollandiáét.

Az Ángliai Királynak, *rendkívülvaló költségekre*, 5 száz ezer font sterlinget rendelt az Ország-gyűlés Júl. 7-dikén, a' *Pitt* Minister' feltétele szerént, mely summának egy része, Portugallia' számára, a' másik pedig *Conde* Hertzeg' Korpusáéra fog fordíttatni.

A' Frantzia Rabló-hajók sok Ángliai Kereskedő-hajókat kapkodnak el, melynek az az oka: mivel ámbár Katona-hajói is feles számmal vagynak Ánglianak: de még sem elégségesek, hogy mindenütt védelmére lehessenek a' Kereskedő-hajóknak, melyeknek száma, huszonöt ezerre ment egy újjabb fel-számlálás szerént.

Helvétzia: — A' S. Galleni Apátur-ság és annak Birtokai között fenti-forgó nehézségek eránt, azt végezte a' Frauenfeldi Közönséges Gyűlés, hogy továbbra is igyekezzenek azoknak szépszerént való el igazításánn a' Közbenjáró 4 Kantonok-

nak Deputátussaik. — *Veltlin* nevű Olafz Tartomány eránt, mely ez előtt a' Graubündteni Kántonhoz tartozott, a' vólt a' Gyűlés' Végzése, hogy mivel *Veltlin* soha se' tartatott különben is úgy mint egészszítõ része a' Helvétziai Szövetségnek: tehát magára kell hagyni, tselekedje a' mi néki tetszik. — Bonapartét megkérdete a' Gyűlés, hogy magyarázná ki világosabban azon szándékát, mely szerémt Seregének egy részét a' Helvétziai földön akarhá által szállíttatni Fr. Országba. *Bonaparte* azt válaszolta, hogy 30 ezer Embert szeretne által küldeni Alsó-Valesiánn Lyonba. Ezen tárgyra nézve semmit se' végzett a' Gyűlés.

A' Frantzia Ministériomban nagy változás esett: mert tsak kettõt hagyott meg közölök a' Directórium, úgymint, *Merlin* és *Ramel* Polgárokat. Öt helyébe pedig, másokat nevezett. *Hoche* Generálist tette, Hadi dolgokra ügyelõ Ministerré; *Pleville Peletet*, (a' ki Tagja a' Lillei Követségnek) Tengeri dolgokra ügyelõ Ministerré; *François de Neufchateau*, Belső dolgokra ügyelõ Ministerré; *Talleyrand Perigordot*, (a' ki néha napján esmeretes Autunumi Püspök vólt), Külsõ dolgokra ügyelõ Ministerré; *Lenoir Larochet* pedig, (a' ki egy fő dolgozó vólt annakelõtte, a' *Moniteur* nevű Párisi Újságnak kiadásában) Belső bátorságra ügyelõ Ministerré.

Hogy a' Moderatus (Mérséklett gondolkodású 's érzésű) Tagok teszik most a' Frantzia Törvényhozó Tanátsnak nagyobb részét: új példáját adta ennek az Ötfázak' Tanátsa, Júl. 15-dikénn délután, midőn azt végezte, hogy a' meg nem esküdt Papok eránt hozott Törvényeknek semmi kötelező erejek többé ne legyen. A' mely Papok tehát számkivettettek vólt azért, hogy a' kívántt esküvéssel meg nem esküdtek: most bátran viszsza-térhetnek: és a' mely Lakosok, lappangtatták magoknál az ilyen Papokat: menttek minden büntéstől. — Az esküvés helyett tsak egy Declarátzió fog kívántatni ezentúl a' Papoktól, mely által kötelezzék magokat, hogy ők kézzek magokat alája vetni a' Respublika' Törvényeinek. — A' Plébániák úgy tartattak vólt mint Nemzeti jószágok, 's azért is árrúba botsáttattak: de — a' mint 17-dik Júliusban írták a' Párisi Tudósítások — félbe-szakasztódott az eladása azoknak.

Elegyes Tudósítások.

Norimberga Városának Külső-Városa' Kaszárnájából, nem tudatik mi okon? ki-költöztek a' Pruszszusok. — Az Ángl. Király, mint Hannoverai Elector, nem különben a' Saxóniai Választó-Hertzeg is

meg-kérték a' Pruszsziai Királyt, hogy a' miket el foglaltatott a' Frankóniai Kerületben: adassa visszra, és törvényessenn keresse a' maga jussait.

A' Római Udvar' Birtokaival határos széleinn Nápoly Országának, ötven ezer Ember' számára készített a' Király Magazínomokat.

Két előbbeni nevezetes Híradásaikat veszik visszra a' közönséges Levelek. 1.) Hogy a' Velentzei Bankó meg szünt volna fizetni. 2.) Hogy Lille Városába, a' Spanyolok és Hollandusok' részéről is mentek volna két két Deputátusok.

Két esmeretes Frantzia Kiköltöztteket segített ki újjabban szerentsétlenségjeből az Orosz Tsászár. Az egyik, Marcki d' Autichamp, a' másik, Choiseul Gouffier Úr. Az elsőnek húsz ezer rubelt; a' másikkak pedig, ki a' Revolútzio előtt Konstántzinápolyi Követje volt a' Fr. Udvarnak, két ezer Taksásokat ajándékozott.

A' Bukovinai földön emlékezetes Execútzio volt Júl. 11-dikénn: mivel nyóltz el fogatott zenebonás Lengyel Kiköltözttek kéntelenítették az nap, akasztófán végezni életeket: minekutánna az ezen napot meg-elözött egész éjtszakánn által, és még a' napnak is délutánni négy órájáig folyt volna a' törvényszéki vizsgálás. Dobronouz nevü Helységnél, a' hol történt a'

viadal: tartatott az Execútzio is. Az említett 4 órakor olvastatott fel a' halálos szententzia, és egy órával későbbén végre is hajtatott. *Noël* nem vólt az Exequáltattak között, mert ő meg-hólt a' sebeiben, melyeket vett a' verekedés' alkalmatosságával: de közöttök vólt *Micifort*, a' ki hajdan, Tifzti fővel szolgált a' Lengyel Korona' Gárdistái között, 's mind külső mind belső sok szép tulajdonságokkal ékeskedett. Először végeztetett ki egy Moldvai születésű Kalauz, (Útmutató); leg-utóljára pedig *Miefort*: a' ki tsupán akkor kezdett rezketni, midőn a' hetedik Társának ruháiból való ki-vetkeztetését szemlélte, de ismét vissza nyerte előbbeni bátorságát, midőn ő reá került a' sor. — A' mely zenebonások el nem szaladtak a' Fővezérjekkel Deniskóval, feljebb 's alább kóborolnak, és lovaiknak 's fegyvereiknek el adogatásából élőködnek. — A' Moldvai Fejedelem és a' Chotymi Basa, különös Pártfogóik vóltak ezen zenebonásoknak: 's ugyan ezért még is folytattak már a' Konstantzinápolyi Udvar által hívataljoktól; és a' mint közönségesen foly rólok a' hír, még a' fejeket is el fogják vesztetni. Moldvai Fejedelemmé Ghiga nevű rendeltetett, kinek az Attya, Bukovina' hódolásának napjänn sojtatott meg.

Magyar - Ország.

A Balaton meljékéről Júl. 24-dikénn:
 „Boldog Ország, 's állandó viragzását méltán reménylheti, mely, sok oly melegsze-látású 's nemes érzésű Fiakat ölelhet kebelébe, kik a' Közjót együtt munkálodják szívesen a' magok hasznával. Ha leg-fundamentomosabb okoskodás az, mely, a' fzembe-tünő tettekből von következtést a' Szerző okra: ditsekedve tartozik valójában ezen Vídék, Országunk egy oly érde-mes Fiának vallani Gróf Festetics György Ő Nagyságát, ki a' mikor önnön házat szereztesíti: ugyan akkor boldogítja egy-szersmind a' Hazát is. Ezen Méltóság fáradhatatlan gondosságának köszönjük ugyan is, hogy Magyar tengerünkön is látjuk már lebegni a' boldog jövendőre mutató kereskedő-hajó-vitorláit, a' melynek meg-áldat-tatása és Phoenix-é lett el neveztetése, jeles tzeremóniával ment véghez e' folyó Hónapnak 16-dikánn délután számos Ura-ságok' jelenlétében, kiket a' tzeremóniá-nak előtte is gazdagon meg-vendéglett a' Gróf Úr, otthonn: 's utánna is a' mezőnn. Az áldást, mely a' vizen való menetel köz-benn lett, Tiszt. Káplán Balogh József Úr vitte véghez, Fő-Tiszt. Hertelenoi Gáspár Ur' távollétében, ki is Keszthelyi rendes Plébánusból, Veszprémi Kánonokságra emeltetven, most Veszprémben tartózkó-

dik. — Sok idő tele el a' gályákon való tengeri kereskedésnek fel-találásától fogva a' mi Phoenixünknek — ennek az 3 ezer mázsát el bíró gályának meg-indulásáig. Ugyan ennek meg-gondolása indítson bennünket arra, hogy áldjuk az Isteni gondviselést, mely egy Gróf Festetics Györgyöt támasztott Balatonunk mellett, ki, az eddig képzelt lehetetlenséget, szerentsés lehetőséggé változtatta, el hozatván drága költségen a' nagy tenger mellől is Triestből, a' tanúlt Hajós-mestert, ki a' Balaton' hátára Magyar zászlós tengerigálylyát építsen. Meg-érzik ezen nemes tselekedet' hasznát minden órán Vidékünk' Lakosai: mert 1 f. sóért, ezért az el műhatatlanúl szükséges házi-szerért, egynehány krajtzárral kevesebbet fognak fizetni ezentúl, mint fizettek ennekelötte: mely óltsóbodás, természeti következése, a' gályán való szállításnak. A' mely só t. i. eddig Pest Vármegyéből szinte egy hét alatt szállítottak sok szekerek Keszthely' vidékére: most azt el lehet szállítani, minekutánna galya jár a' Balatonon, felénnyivel is kevesebb idő alatt. A' Szalkszentmartoniak, másfél nap alatt, Keneséig' érhetnek a' sóval: mely ott a' gályára rakatván, sokszor fél nap alatt is Keszthelynél lehet. Szalkszentmartonba a' Szekeresek nem térnek visszafüressen Kenesétől; hanem ott meg-rakod-

nak jóféle borral, melyet a' hajó szállított oda Keszthely alól. A' kik örömet kívánnak jó borotskát inni, de módjok nem vólt benne, kívánságjok telhetik tehát már ezentúl. — Tsak ezen rövid előadásból is nyilván ki-tetszik, hogy több tekintetekben egyesíti Mélt. Gróf *Festetics* György Úr, gályája által is a' Közjót, a' magános haszonnal, 's bé tölti példásann egy jó Hazafinak szent kötelességét, melyet már *Lívius* hajdan fontos rövidséggel ekként fejezett ki: *Bonus Civis, non secernit sua a publicis consilia.*

Szala Vármegyében fekvő Egerszegi Püspöki Dominiumnak Nová nevű Helységéből Júl. 24-dikénn: — „M. Gróf Várkonyi *Amadé* Antal, Martzaltőnek, Bősnek, Szentgyörgynek, és Szokolotznak Örökösse, Ts. K. Kamarás Úr, Királyi Tábla-Bárója, 's a' Ns Veszprém Vármegyei Ns Insurgensek' lovas és gyalog Seregének Oberstere; Varasd Vármegye Fő-Ispánságának Kiszolgáltatójává rendeltetvénn Ő Felségétől, ezen Administrátori hivatalának el kezdése végett, Varasd felé indúlt Novából Júl. 19-dikén, Fő Tifzt. Rátóthi Prépost, és a' N. Insurgens Sereg' Táborig Káplánja' *Paintner* Mihály Úrnak, 's az említett Seregbéli egynehány Tifzt Uraknak társaságábann. Csáktornyánn várták vala már Ő Nagyságát Ns Varasd Vár-

megyének első rendbéli, két Kir. Tanácsos Deputátusai, úgymint: Első Al-Ispány T. *Jurinich* János, és a' Zágrábról nevezte ett Oskolai Kerület' Fő-Kormányozója T. *Márich* Lajos Urak: a' Vármegye' szélenn pedig a' Dráva' hídjánál, Gróf Klokochi *Voikffy* Ferentz Ts. K. Kamarás Úr; Zágrábi Kánonok Gróf *Orssich* Ferentz; Második Al-Ispány *Kováhoczy* Boldizsár; Assessor *Kiss* Antal; Ord. Fiscális *Dominich* Ádám; Fő Bíró *Novák* Benedek; a' Dominiomok' részéről Zágrábi Püspök Ö Exc. ja' Fiscálissa *Raizner* Bernárd; és a' 4-dik Státus' részéről Varasd Kir. Városa' Bírája *Kováhoczy* Ignátz Urak, kik által, illendő tisztelettel köszöntetvén a' M. Administrátor Úr, előmenő Lovasok és sok kíséző hintók között vitettetett egyenesen, Királyi Kommisszárius M. Medgyesi *Somogyi* János Udvari Tanácsos és Magyar Cancelláriai Referendárius Úr' szállására, a' hol gazdag vatsorával fogadtatott.

Júl. 20-dikánn Gróf *Voikffy*; Zágrábi Kánonok *Asperger* Mátyás és több más E. Urak a' N. Vármegye' Gyűlésébe invitálták Administrátor Ö Ngát; a' Vármegye Háza-grádittsain pedig, Trakostejni *Dráskovich* Ferentz; *Orssich* Ferentz; és Zajesdai *Pattachich* Bertalan Grófok; *Jurinich* János; Provinciális Kommisszárius *Köröskényi* Lajos; és *Márich* Lajos Kirá-

lyi Tanácsosok, számos Vármegyei Tisztviselőkkel és a' Város' Elöljáróival egyetemben tisztelték, 's fel-kísérték a' Szálabába, a' hol minekutánna el foglalta volna a' fő helyet: Első Notárius *Ponekovits* Ferentz Úr által fontos rövidségű Beszéddel közzöntetett, melyre az Adminisztrátor Gróf Úr, ékes és nyomos Orátzióval válaszolt, 's a' szokásbann lévő esküvés' formájával meg esküdött, a' midőn, életet 's egészséget kívánó örvendetes kiáltásokkal zengett a' palota. Ezek utánn öt Assessorokat tett a' Gróf Adminisztrátor, kiknek Úri neveik, következők: Rátóthi Prépost *Paintner* Mihály; *Kún* László, Veszprém Vármegyei Első Al-Ispány, ki azért jelent meg Varasdon, hogy N. Vármegyének közönséges örvendezését nyilatkoztassa, Insurgens Seregje' Obersterjének a' Felség által új tisztességgel lett megkülönböztettetésenn; *Ráizner* Bernárd, N. Zágráb Vármegye' Exactora, Püspöki Fiscális, 's a' Horvát Dalmata és Slavónia Országok' Törvényes Táblájánál Szegények' Szószóllója; *Perczel* János Veszprém Vármegyei Fő-Bíró, és az Insurgens N. Seregnél Kapitány; *Ordódy* István; Komárom Vármegyei Fő-Bíró, és az Insurgens Seregnél Főhadnagy.

„Az előbbeni Második Alispány *Petkovich* Lajos Úr' helyébe, egy ideig *Kováchoczy* Boldizsár Úr állítatván elő a' Kir. Kom-

miszszárius Úr által: most az Administrátor Úr, említett *Kováchoezy* Úr helyébe a' Felső Mezőségi Járásba tette által az Alsó Járásból Novák Benedek Urat Fő-Bírónak; az Alsó-Járásba ideigvaló Fő-Bíróvá rendelte *Simunchich* Ferentz Urat; Al-Bíróvá *Jellachich* Ferentz Urat, 's Eskütté, *Kukulyevich* Antal Urat: kik mindnyájan a' szokott esküvés' formája szerint le-tették a' hitet.“

„A' következett naponn más közönséges dolgok intézödtek el szép renddel. Administrátor Ő Nga' előlülése alatt. Víg ebédet 's vatsorákat adtak Gróf *Dráskovich* Ferentz, és a' Királyi Kommisszárius Urak, számos Uri Vendégeknek.“

„Júl. 21-dikénn szerentséssen visszazérkezett a' M. Gróf Administrátor és Oberster Úr Novái quártéljába, több más kísézőkön kívül, M. Referendárius *Somogyi*, és T. Vice Ispány *Kún* László Urakkal együtt, kik a' Ns Sereget kegyes indulatú látogatással hasonló módra örvendeztették meg: mint meg-örvendeztette vala *Pákan* a' múltt Jún. 30-dikánn, Alsó-Ausztriai Gubernátor Gróf *Saurau* Ferentz Ő Exc. ja, ki az Ausztriai Nép' insurgáltatásával oly érdemessé tette magát az egész Monárchia eránt, és most már Országunknak is fogadott Fiává lett, és Magyar ruhában tisztelkedett a' feljebb említett naponn.“

Csáktornyáról Júl. 23-dikánn: —
 „Örömmel olvastuk e' mi Muraközünkről tett egynehány rendbéli Tudósításait a' Hírmondónak: de mivel kedves Palatínusunknak 6 dik Júliusbann ide lett szerentsés érkezéséről, 's itteni örvendetes' mulatásáról, környülállásos Jelentést még eddig Leveleiből nem olvashattunk: kötelességemnek tartottam, mind Nagy-kegyelmű Nádor-Ispányunkra, mind ezen Dominiumnak jó földes Urára nézve, következő Híradást küldeni által az említett jeles napról. — Meg-visgálván Ő Kir. Fő Hertzegsége Júl. 6-dikánn N. Vas Vármegye' Insurgens Lovas-seregét Nagy-Kanisán: vette útját, a' Mura' révje felé, a' hol különös tisztelettel fogadtatott M. Gr. *Festetits* György Ő Nagysága; Járásbéli Fő-Bíró *Ofzterhuber* József és több Nemes Urak által a' Légrádi Lovas-Seregnek parádérozása közben. Onnét délutánni egy óra tájban Csáktornyára érkezett, a' hol Ő Kir. Fő-Hertzegségének jeles tiszteletet tett a' Légrádi gyalogság, és egy Ofztály Szalx Vármegyei Insurgens Lovasság. — Trombiták harsogtak, zengett más muzsika is, és durrogtak az ágyúk, nagy Vendégünknek bírásából származott szívés örömnök nyilatkoztatására. Szállását vette kegyes Palatínusunk a' Várban, 's ugyan ott ebédelt is a' Mélt. Gazda Mélt. Gróf *Festetits* György Úr' fényes asztalánál,

nál, melynél ültek akkor: Districuális Vezérünk Hg. Eszterházy Miklós Generálmajor; Püspök Szily Ö. Exc. ja; Gróf Szapáry János és Pál, 's Csernel Generális Urak; Mélt. Somogyi János Cancelláriai Referendárius Úr; T. Végh István Consiliárius 's több Méltóságok, Szala és Varasd Vármegyei Vice - Ispány Urak; számos Muraközi 's Várasdi Nemességgel együtt. Ebéd alatt gyakran meg-szóllaltak az ágyúk, 's ropogtak a' Legrádi gyalogság' puskái is. Ebéd után ki lovaglott Fő-Hertzeg Palatínusunk, sok Fő-Rendektől kísértetve, a' Csáktornyai mezőn már rendben állott N. Szala Vármegye' ezer főből álló Lovas Seregének vizgálására, melynek helyes fel-készíttetésével, és a' fegyverforgatásban való próbatételivel, **nem** kevésbé láttatott meg-elégedni Ő Kir. Fő-Hertzezsége. Annakutánna vizsza-térvén a' Várba, az ott illumináltt 's ki-tsinosított nagy palotába kísértetett, a' hol számos Megyebéli és Várasdi Nemesség vólt öfzsze-gyülekezve. Ettől a' Fő-Hertzeg, születéséhez és méltóságához képest fogadtatott, 's jó ideig szemlélte annak tántzát és mulatságát. Hálasra Lendvára ment, 's minekutánna el végezte ott más nap - a' — *Hírmondóból már tudva lévő vizgáltatást és ebédet* — délután Körmendre indúlt, az oda gyülekezett Pest Vármegyei N. Seregnek meg-vizsgálása végett."

Keszthelyről Júl. 24-dikénn: — „A^o milyen fájdalommal botsátja ki kebeleből ezen Mező-Város, hív Lelki-Pásztorát Fő Tiszt. Hertelendi Gáspár Veszprémi Kánonok Urat; szintén oly vizálgatására szolgálja más részről, hogy a' tiszteltt Úr helyébe, Fő Tiszt. Apátur Nedeczky Károly Urat nyerheti; kinek virtusai tökéletes bizodalmat nyújtanak már nékie előre, hogy ezen esmeretes derék Pap Urnak szeméjében jó Magyar szívű Lelki Attyát tisztelheti.“

Béts.

Erdélyi Gubernátor Gr. *Bánffy* György Ö Excellentiájának első szülött Fia, a' most Bétsbenn Örizeten lévő *Colloredó* Ventzel gyalog Reg. ebéli Kapitány Gróf *Bánffy* György Ö Nagysága, M. *Kemény* Anna Gróf Alszony kedves Ferje, Ts. K. Kamarás Urasággal, és az azt izimerező arany költsal tiszteltetett meg Ö Felségetől.

N. Szabolts Vármegyében, Téglás nevű Helységet a' szomszédjában lévő Bökönynek azon részével egygyütt; melyet eddig a' F. Kamara bírt: örökös jószágul nyerte a' Királyi Felségtől T. Beck Pál Úr; még pedig úgy; hogy nevezhesse magát: de Bököny; Haereditarius in Téglás. Embertszerető 's betsuló; a' mezei gazdaságot virágoztatni akaró és tudó; 's Alattvalóiról Atyai módra gondoskodandó Földes Úrra tarthatnak számot a' nevezett Jószág' jámbor Lakosai.